

มาตรการทางกฎหมายในการกันผู้กระทำผิดไว้เป็นพยานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ศึกษากรณีการดำเนินคดีความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ¹

พอใจ กรวยทอง²

จากการศึกษามาตรการทางกฎหมายในการกันผู้กระทำผิดไว้เป็นพยานของคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ป.ป.ช.) กรณีการดำเนินคดีความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิด ทฤษฎี และหลักกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับมาตรการทางกฎหมายในการกันผู้กระทำผิดไว้เป็นพยานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 ในคดีความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ ตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2542 เปรียบเทียบกับคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษของประเทศไทย และมาตรการกันผู้กระทำผิดไว้เป็นพยานในคดีทุจริตกระบวนกรจัดซื้อจัดจ้าง (Bid Rigging) ของต่างประเทศ เพื่อวิเคราะห์ปัญหามาตรการทางกฎหมายในการกันผู้กระทำผิดไว้เป็นพยาน และนำเสนอแนวทางแก้ไขปัญหาเพื่อให้การปราบปรามการทุจริตคดีความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐเกิดประสิทธิภาพสูงสุด จากการศึกษาพบว่าปัญหาการทุจริตในกระบวนกรจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ เป็นอาชญากรรมทางเศรษฐกิจที่มีความซับซ้อน หรือที่เรียกว่าอาชญากรรมคอปกขาว (White - Collar Crime) ผู้กระทำผิดเป็นกลุ่มผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เจ้าพนักงานของรัฐ และเอกชนที่มีความรู้ ความสามารถ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน และมีเครือข่ายซับซ้อนเช่นเดียวกับคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษ แต่โครงสร้างคดีมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ กล่าวคือคดีความผิดเกี่ยวกับยาเสพติดให้โทษมีลักษณะเป็นอาชญากรรมเชิงปฏิบัติการที่มุ่งเน้นหลักฐานเชิงประจักษ์และการล่อซื้อ แต่คดีความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐผู้ร่วมสมคบคิดมีการวางแผนทุจริตอย่างแยบยล และมีการจัดทำเอกสารหลักฐานให้ดูเสมือนว่าได้ดำเนินการตามขั้นตอนที่ระเบียบ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกำหนดไว้³

¹ บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง มาตรการทางกฎหมายในการกันผู้กระทำผิดไว้เป็นพยานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ศึกษากรณีการดำเนินคดีความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ประโมทย์ จารุนิล และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์เรืองยศ แสนภักดี และรองศาสตราจารย์ ประเทือง ธนิยผล

² นักศึกษาปริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

³ อรรถพล ใหญ่สว่าง, "ท่านรู้จักความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐเพียงใด", วารสารที่ระลึกครบรอบ 30 ปี สมาคมนักบริหารพัสดุแห่งประเทศไทย, หน้า 61.

ทำให้การรวบรวมพยานหลักฐานจากภายนอกเพื่อพิสูจน์เจตนาทุจริตเป็นไปได้ยาก การนำมาตรการกันผู้กระทำผิดไว้เป็นพยานตามหลักการคืออาญาทั่วไปจึงไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอที่จะปราบปรามการทุจริตในคดีความผิดลักษณะนี้ได้ ด้วยเหตุนี้ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ในฐานะที่เป็นหน่วยงานหลักที่มีอำนาจสอบสวนความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานภาครัฐ จึงกำหนดมาตรการกันผู้กระทำผิดไว้เป็นพยานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไว้เป็นการเฉพาะตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 135 และประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขในการกันบุคคลไว้เป็นพยาน โดยไม่ดำเนินคดี พ.ศ. 2561 เพื่อเป็นเครื่องมือของใจผู้กระทำผิดหรือผู้มีส่วนร่วมกระทำผิดกับเจ้าพนักงานของรัฐให้ความร่วมมือในการเปิดโปงการทุจริต เพื่อแลกกับเอกสิทธิ์ความคุ้มกัน ไม่ดำเนินคดีอาญาหรือดำเนินการทางวินัยแก่บุคคลดังกล่าว อย่างไรก็ตาม เมื่อได้ศึกษาเปรียบเทียบกับมาตรการกันผู้กระทำผิดไว้เป็นพยานในคดีความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคา (Bid Rigging) ของต่างประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา สหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมนี และสาธารณรัฐสิงคโปร์ พบว่ามาตรการในการกันผู้กระทำผิดไว้เป็นพยานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ยังมีปัญหาและข้อจำกัดสำคัญ 4 ประการ ดังนี้

ปัญหาประการที่หนึ่ง คือ ปัญหาการตีความคำว่าข้อมูลอันเป็นสาระสำคัญ⁴ ตามบทบัญญัติกฎหมายของคณะกรรมการ ป.ป.ช. มิได้กำหนดนิยามหรือหลักเกณฑ์เชิงประจักษ์ว่าข้อมูลลักษณะใดถือเป็นข้อมูลอันเป็นสาระสำคัญจนสามารถใช้เป็นพยานหลักฐานในการวินิจฉัยชี้มูลการกระทำผิดของเจ้าพนักงานของรัฐรายอื่นที่เป็นตัวการสำคัญได้ ขัดต่อหลักความชัดเจนแน่นอนทางกฎหมาย (Legal Certainty) ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของหลักนิติรัฐ - นิติธรรม ที่กฎหมายต้องชัดเจน ไม่คลุมเครือเพื่อให้ประชาชนทราบถึงขอบเขตการบังคับใช้กฎหมาย และบุคคลต้องสามารถคาดหมายผลทางกฎหมายจากการกระทำของตนได้ เพื่อป้องกันไม่ให้รัฐใช้ดุลพินิจตามอำเภอใจ ดังนั้น การที่กฎหมายของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่มีการกำหนดเกณฑ์การพิจารณาขั้นต่ำเกี่ยวกับข้อมูลอันเป็นสาระสำคัญ ส่งผลให้คณะได้สวนเบื่องต้น หรือคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีขอบเขตการใช้ดุลพินิจที่กว้างขวางจนเกินไป และเป็นการปลุกภาวะความเสี่ยงให้พยานซึ่งเป็นผู้กระทำผิดหรือผู้มีส่วนร่วมกระทำผิดกับเจ้าพนักงานของรัฐเพียงฝ่ายเดียว คือ ผู้กระทำผิดต้องยอมเปิดเผยข้อมูลที่เป็นปฎิบัติต่อตนเองไปก่อน โดยไม่มีหลักประกันที่แน่นอนว่าจะได้รับการกันไว้เป็นพยานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และได้รับเอกสิทธิ์ความคุ้มกันหรือไม่ หากท้ายที่สุดแล้วคณะกรรมการ ป.ป.ช. พิจารณาว่าข้อมูลดังกล่าวมิใช่สาระสำคัญ หรือแม้เป็นสาระสำคัญแต่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่สามารถชี้มูลความผิดได้ด้วยปัจจัยอื่น

⁴ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 135 วรรคหนึ่ง และประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการกันบุคคลไว้เป็นพยาน โดยไม่ดำเนินคดี พ.ศ. 2561 ข้อ 6 (2).

ที่ผู้กระทำผิดที่ให้ความร่วมมือมีอาจก้าวล่วงได้ ก็อาจไม่ได้รับความคุ้มครองและต้องถูกดำเนินคดีจากการให้ถ้อยคำของตนเอง สภาวะดังกล่าวย่อมบั่นทอนแรงจูงใจในการเข้าสู่กระบวนการกันพยานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นอย่างยิ่ง และส่งผลให้คณะไต่สวนเบื้องต้นต้องแสวงหาพยานหลักฐานจากภายนอกด้วยตนเอง จนกระบวนการดำเนินคดีเกิดความล่าช้า หรือคดีขาดอายุความได้ นอกจากนี้ มาตรการดังกล่าวยังมุ่งเน้นผลลัพธ์เชิงบุคคลไปยังการชี้มูลความผิดการกระทำผิดของเจ้าพนักงานของรัฐที่เป็นตัวการสำคัญ ไม่ครอบคลุมถึงการเปิดโปงกลุ่มเอกชนที่เป็นตัวการสำคัญ จึงไม่สามารถนำตัวผู้กระทำผิดที่แท้จริงมาลงโทษตามกฎหมายได้ แตกต่างกับมาตรการกันผู้กระทำผิดไว้เป็นพยานของต่างประเทศ ได้แก่ สหรัฐอเมริกา เยอรมนี สิงคโปร์ ที่มุ่งพิจารณาคุณค่าของข้อมูล (Significant Added Value) และความสัตย์จริงเป็นหลักมากกว่าผลลัพธ์สุดท้ายของการดำเนินคดี มีเกณฑ์การพิจารณาข้อมูลอันเป็นสาระสำคัญอย่างเป็นรูปธรรมเพื่อลดการใช้ดุลพินิจของเจ้าหน้าที่ให้มากที่สุด เช่น สหรัฐอเมริกาให้ความสำคัญกับสถานะผู้แจ้งข้อมูลรายแรก (First – in – the – door) โดยต้องข้อมูลที่รัฐยังไม่เคยล่วงรู้มาก่อนจนส่งผลให้เริ่มกระบวนการสืบสวนได้ทันที เป็นการเปิดเผยข้อมูลตั้งแต่ผู้เริ่มต้นกระบวนการสมคบคิดและข้อเท็จจริงทั้งหมดเพื่อคัดกรองมิให้ตัวการสำคัญมาใช้สิทธิกันพยานโดยไม่สุจริต หากรัฐสืบข้อมูลได้ในภายหลังว่ามีกรปกปิดข้อเท็จจริงแม้เพียงเล็กน้อยจะถือว่าขาดความสัตย์จริง⁵ สำหรับเยอรมนีจะมุ่งเน้นหลักความได้สัดส่วนเชิงเนื้อหา ข้อมูลที่เป็นสาระสำคัญต้องช่วยเปิดโปงความผิดที่ร้ายแรงกว่าหรือเท่ากับความผิดของตัวพยานเอง เพื่อป้องกันกรณีตัวการสำคัญให้ข้อมูลเพียงเล็กน้อยเพื่อโยนความผิดให้ผู้กระทำผิดรายย่อยและต้องให้ข้อมูลก่อนเริ่มการพิจารณาคดี โดยศาลจะเป็นผู้ตรวจสอบน้ำหนักและคุณค่าของข้อมูลว่าเป็นประโยชน์ต่อสาธารณะอย่างแท้จริงหรือไม่ก่อนรับรองเอกสิทธิ์กันพยาน⁶ ส่วนสิงคโปร์ซึ่งมีองค์กรทำหน้าที่คล้ายกับคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมุ่งเน้นว่าข้อมูลต้องมีคุณค่าเพิ่มอย่างมีนัยสำคัญ คือสามารถระบุได้ถึงวัน เวลา ลักษณะการแบ่งหน้าที่ วิธีการ การสื่อสารทางลับ การตกลงให้เงินหรือประโยชน์อันแสดงถึงการตกลงกันหรือการวางแผนสมคบคิดโดยละเอียด เมื่อรัฐตรวจสอบแล้วไม่มีข้อมูลในระบบหรือยังไม่ได้สอบสวนเชิงลึกในประเด็นดังกล่าวก็จะได้รับสิทธิคุ้มกันโดยทันที โดยจะกำหนดระยะเวลาในการให้ผู้กระทำผิดกลับใจมาให้ความร่วมมือก่อนที่รัฐจะเปิดการสอบสวนหรือแสวงหาพยานหลักฐานเชิงลึก ผ่านระบบจอกิว (Marker System) ผู้ที่ตัดสินใจร่วมมือเป็นรายแรกจะได้รับสิทธิประโยชน์สูงสุด แม้ผู้ให้ข้อมูลรายหลังจะมี

⁵ Sherman Antitrust Act of 1890 (USA), Section 1 และ U.S. Department of Justice (DOJ), Antitrust Division, “Corporate Leniency Policy,” (1993).

⁶ Strafgesetzbuch [StGB] [Penal Code] (Germany), Section 46b และ Gesetz gegen Wettbewerbsbeschränkungen [GWB] (Germany), Section 81.

ข้อมูลที่สำคัญกว่าแต่จะไม่ได้รับสิทธิประโยชน์เท่ากับรายแรกลดหลั่นกันไปตามลำดับ เพื่อทำลายความไว้วางใจในกลุ่มผู้สมคบคิด⁷

ปัญหาประการที่สอง คือ ปัญหาเอกสิทธิ์ความคุ้มครองของผู้กระทำผิดที่ได้รับการกันไว้เป็นพยานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามบทบัญญัติกฎหมายของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ผู้กระทำผิดที่ได้รับการกันไว้เป็นพยานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะได้รับเอกสิทธิ์ความคุ้มครองเฉพาะการไม่ถูกดำเนินคดีอาญาหรือดำเนินการทางวินัย⁸ กฎหมายมิได้บัญญัติคุ้มครองถึงความรับผิดชอบทางแพ่งและมาตรการทางปกครอง ซึ่งในคดีความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ หน่วยงานของรัฐยังได้รับความเสียหายทางแพ่งและอาจมีการฟ้องความรับผิดชอบทางแพ่งกับเจ้าพนักงานของรัฐได้ ส่วนเอกชนที่เป็นนิติบุคคลนอกจากการดำเนินคดีทางแพ่งแล้ว ยังมีความเสี่ยงที่จะถูกสั่งให้เป็นผู้ทำงานของกรมบัญชีกลาง ตามพระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560 มาตรา 109 ซึ่งเป็นมาตรการที่รุนแรงกว่าโทษทางอาญา และมีผลกระทบต่อภาคธุรกิจอย่างรุนแรง การที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ยังคงรักษาสีทธิในการดำเนินการทางแพ่ง และการบังคับตามมาตรการทางปกครองไว้อย่างเต็มที่ จึงเป็นการชั่งน้ำหนักประโยชน์สาธารณะที่ไม่ได้สัดส่วน โดยมิได้คำนึงถึงการรักษาและฟื้นฟูผลผลิตจากการแข่งขันและการปกป้องงบประมาณแผ่นดินในระยะยาว เนื่องจากการหลายเครือข่ายฮั้วประมูล (Cartel) มีค่ามหาศาลกว่าเงินค่าเสียหายในคดีเดียว หากรัฐดึงเอกชนรายหนึ่งมาเป็นพยานเพื่อทำลายความไว้วางใจในกลุ่มเอกชนที่สมคบคิดกันได้จะส่งผลดีต่อรัฐมากกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับมาตรการของต่างประเทศพบว่าสหรัฐอเมริกา และสิงคโปร์ จะยอมให้พยานรายแรกรับผิดทางแพ่งเพียงค่าเสียหายที่เกิดขึ้นจริง (Single Damages) และไม่ต้องรับผิดร่วมกับรายอื่น หรือยกเว้นค่าปรับทางปกครองให้ทั้งหมดเพื่อให้พยานยังสามารถดำเนินธุรกิจต่อไปได้ ส่วนเยอรมนี แม้ความรับผิดทางแพ่งจะแยกจากอาญา แต่หากนิติบุคคลได้รับการลดหย่อนค่าปรับทางปกครอง (Administrative Fines) จากหน่วยงานกำกับดูแลการแข่งขัน (Bundeskartellamt) ภายใต้มาตรการผ่อนปรนโทษ ระบบกฎหมายจะพิจารณาให้ความคุ้มครองในมิติของภาระการร่วมกันรับผิด (Joint and Several Liability) โดยกำหนดให้บริษัทที่ได้รับสถานะพยานรับผิดทางแพ่งเฉพาะในส่วนที่ตนเองก่อให้เกิดความเสียหายโดยตรงเท่านั้น (Single Damages) และไม่ต้องร่วมรับผิดในมูลหนี้ทั้งหมดของกลุ่มฮั้วประมูลรายอื่น เพื่อป้องกันไม่ให้พยานต้องล้มละลายจากการให้ความร่วมมือกับรัฐ ส่วนมาตรการทางปกครองและการขึ้นบัญชีดำ มีกลไกที่เรียกว่าการเยียวยาตนเอง (Self-Cleaning)

⁷ Competition Act 2004 (Singapore), Section 34 และ Competition and Consumer Commission of Singapore (CCCS), “Leniency Guidelines,” (2016).

⁸ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 135 วรรคสอง และประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการกันบุคคลไว้เป็นพยานโดยไม่ดำเนินคดี พ.ศ. 2561 ข้อ 14 วรรคแรก.

โดยบริษัทที่เคยกระทำผิดแต่ได้ให้ความร่วมมืออย่างเต็มที่และได้ชดเชยความเสียหายเบื้องต้นแล้ว จะได้รับการพิจารณาเว้นจากการถูกตัดสิทธิในการประมูลงานภาครัฐ (Blacklist)

ปัญหาประการที่สาม คือ ปัญหาการขาดเอกภาพในการพิจารณาและตรวจสอบน้ำหนักพยานระหว่างคณะกรรมการ ป.ป.ช. และอัยการสูงสุด กฎหมายของคณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นผู้ทำหน้าที่ดำเนินการไต่สวนและชี้มูลความผิดคดีที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ส่วนอัยการสูงสุดเป็นผู้ยื่นฟ้องคดีต่อศาลที่มีเขตอำนาจ⁹ แต่เมื่อการปฏิบัติงานร่วมกันระหว่างคณะกรรมการ ป.ป.ช. กับอัยการสูงสุด ในการพิจารณาพยานหลักฐานทางคดี รวมถึงการกันผู้กระทำผิดไว้เป็นพยานในบางกรณีอาจมีมุมมองความเห็นต่อพยานหลักฐานทางคดีในแต่ละเรื่องแตกต่างกัน¹⁰ ก่อให้เกิดการตั้งคณะกรรมการร่วมระหว่างฝ่ายคณะกรรมการ ป.ป.ช. และฝ่ายอัยการสูงสุด เพื่อดำเนินการรวบรวมพยานหลักฐานให้สมบูรณ์ รวมถึงดำเนินการอื่นใดให้สำนวนการไต่สวนที่ครบถ้วนสมบูรณ์เพียงพอที่จะดำเนินคดีได้ โดยคดีทุจริตกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐที่มีความซับซ้อน บางกรณีพนักงานอัยการอาจมีความเห็นโต้แย้งมติการกันพยานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. โดยอาจเห็นว่าพยานคนดังกล่าวเป็นตัวละครสำคัญที่ต้องถูกดำเนินคดี หรือเห็นว่าพยานหลักฐานที่พยานให้ไว้ไม่มีน้ำหนักเพียงพอหรือไม่เป็นประโยชน์ในการพิจารณาในชั้นศาล และหากคณะกรรมการร่วมหาข้อยุติไม่ได้ หรือมีกรณีที่อัยการสูงสุดจะไม่อุทธรณ์หรือฎีกา¹¹ จะส่งผลให้ผู้ถูกกล่าวหาหรือผู้มีส่วนร่วมกระทำผิดที่ได้รับการกันไว้เป็นพยานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องสูญเสียอำนาจต่อรองและสิทธิในการต่อสู้คดีอย่างเป็นธรรม เนื่องจากอำนาจการตรวจสอบถ่วงดุลของพนักงานอัยการเกิดขึ้นภายหลังพยานได้เปิดเผยพยานหลักฐานที่เป็นปฏิปักษ์ต่อตนเองไปโดยสิ้นเชิงและได้ปฏิบัติตามเงื่อนไขที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนดไว้ด้วยความสัจย์จริงแล้ว แต่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่สามารถรับรองหรือคงสถานะของพยานได้ มติการกันพยานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. จึงเปรียบเสมือนค้ำยันสัญญาที่มีเงื่อนไขบังคับ และทำให้มาตรการกันพยานขาดสภาพบังคับและกลายเป็นเครื่องมือที่รัฐใช้เพียงเพื่อหลอกล่อพยานหลักฐาน (Inducement) โดยปราศจากหลักประกันทางกฎหมายที่แท้จริง แม้การปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมุ่งเน้นให้มีการปฏิบัติหน้าที่และใช้ดุลพินิจตามหลักความเป็นอิสระตามเจตนารมณ์ที่มีการตรากฎหมายให้อำนาจหน้าที่แก่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็ตาม แต่การปฏิบัติงานที่แยกส่วนกับพนักงาน

⁹ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. 2561 มาตรา 77 ประกอบกับระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีของพนักงานอัยการในคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. 2562 ข้อ 13 และข้อ 14.

¹⁰ สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (สำนักงาน ป.ป.ช.), 15 คดีทุจริต ป.ป.ช. ต้องฟ้องเอง. พิมพ์ครั้งที่ 1 (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มติชน, 2565).

¹¹ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. 2561 มาตรา 94.

อัยการอาจไม่ได้การันตีความถูกต้องของสำนวนคดีได้เสนอไป การให้พนักงานอัยการเข้าร่วมพิจารณานำหนักพยานหลักฐานในชั้นแรกของคดีที่มีความยุ่งยากซับซ้อนหรือคดีที่ส่งผลกระทบต่อสาธารณประโยชน์อย่างร้ายแรง จะช่วยลดช่องว่างของพยานหลักฐานในระยะเริ่มต้นและส่งผลให้มีอัตราการลงโทษผู้กระทำผิดสูงขึ้น ลดความซ้ำซ้อนของกระบวนการที่ย้อนกลับไปมากรณีที่มีการตั้งคณะกรรมการร่วม หรือการไม่อุทธรณ์ฎีกา ความไม่แน่นอนในกรณีคดีเกิดการตั้งคณะกรรมการร่วมระหว่างคณะกรรมการ ป.ป.ช. และอัยการสูงสุด จึงถือเป็นความเสี่ยงทางกฎหมายที่ทำให้เอกชนไม่เข้ามาเป็นพยานของคณะกรรมการ ป.ป.ช.

ปัญหาประการที่สี่ คือ ปัญหามาตรการคุ้มครองช่วยเหลือบุคคลซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำความผิดกับเจ้าพนักงานของรัฐที่ได้รับการกันไว้เป็นพยาน เมื่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีมติให้กันบุคคลซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำความผิดกับเจ้าพนักงานของรัฐไว้เป็นพยานแล้ว บุคคลนั้นพยานอาจได้รับการคุ้มครองหรือจัดให้มีมาตรการคุ้มครองช่วยเหลือตามสมควร¹² คณะกรรมการ ป.ป.ช. แยกแยะมาตรฐานการคุ้มครองช่วยเหลือพยานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็น 2 รูปแบบอย่างชัดเจน คือ พยานที่มีใช้ผู้กระทำผิดซึ่งประกอบด้วยผู้กล่าวหา ผู้เสียหาย ผู้ทำคำร้อง ผู้ร้องทุกข์กล่าวโทษ ผู้ให้ถ้อยคำหรือผู้ที่แจ้งเบาะแสหรือข้อมูลใดเกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. และผู้ให้ถ้อยคำ แจ้งข้อมูลหรือเบาะแสดังพยานหลักฐานหรือแสดงความคิดเห็นแก่คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือพนักงานเจ้าหน้าที่เกี่ยวกับการกระทำความผิดที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่ได้กระทำโดยสุจริต มีการคุ้มครองและการให้ความช่วยเหลือได้อย่างเป็นระบบ และมีมีการเพิ่มมาตรการป้องกันการฟ้องคดีปิดปาก (Anti-SLAPP LAW) อย่างเป็นรูปธรรม¹³ แต่พยานซึ่งเป็นผู้กระทำผิดที่กลับใจให้ความร่วมมือกับคณะกรรมการ ป.ป.ช. กฎหมายบัญญัติความคุ้มครองไว้อย่างคลุมเครือว่า “อาจได้รับการคุ้มครองช่วยเหลือตามสมควร” โดยไม่มีเกณฑ์ที่ชัดเจน ซึ่งในคดีความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐที่มีมูลค่าความเสียหายสูงหรือเกี่ยวข้องกับผู้มีอิทธิพล พยานมักมีความเสี่ยงสูงต่อชีวิตและทรัพย์สินจากการเปิดเผยโครงสร้างลับของเครือข่าย การขาดมาตรการเฉพาะทำให้พยานไม่กล้าตัดสินใจชี้ชัดต่อตัวการใหญ่ แตกต่างจากสหรัฐอเมริกา หรือสิงคโปร์ ที่ใช้ระบบการคุ้มครองตามระดับความเสี่ยง (Risk-Based Protection) โดยพิจารณาจากความสำคัญของข้อมูลเป็นหลัก การขาดมาตรการคุ้มครองช่วยเหลือที่เป็นรูปธรรม ย่อมทำให้ผู้ที่ครอบครองข้อมูลสำคัญขาดความเชื่อมั่นและไม่กล้าที่จะให้ความร่วมมือกับรัฐอย่างเต็มที่

¹² พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ พ.ศ. 2561 มาตรา 135 วรรคสอง ประกอบประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการกันบุคคลไว้เป็นพยานโดยไม่ดำเนินคดี พ.ศ. 2561 ข้อ 14 วรรคแรก.

¹³ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2568 มาตรา 132.

นอกจากนี้ จากการศึกษาลักษณะคดีความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาของประเทศสหรัฐอเมริกา เยอรมนี และสิงคโปร์ พบว่ามีการแยกฐานความผิดทางอาญาและกลไกการตรวจสอบระหว่างอาชญากรรมทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นพฤติการณ์สมยอมราคาในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างกับหน่วยงานภาครัฐ ออกจากพฤติการณ์การทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งเป็นการเรียกรับสินบนของเจ้าหน้าที่รัฐอย่างชัดเจน โดยในสหรัฐอเมริกจะบังคับใช้กฎหมาย Sherman Act เพื่อควบคุมการสมคบคิดจำกัดการแข่งขัน ขณะที่เยอรมนีใช้กฎหมาย GWB และสิงคโปร์ใช้ Competition Act ในการกำกับดูแลพฤติการณ์สมยอมราคาแตกต่างจากกฎหมายป้องกันการทุจริต อีกทั้งยังมีบทลงโทษทางอาญา ทางแพ่ง และทางปกครองที่รุนแรงเพื่อยับยั้งการกระทำผิด เช่น ในสหรัฐอเมริกา กำหนดโทษปรับทางอาญาสูงถึง 100 ล้านดอลลาร์สหรัฐ และมีการเรียกค่าเสียหายทางแพ่งได้สูงสุดถึงสามเท่า (Treble Damages) การปรับทางปกครองสูงสุดร้อยละ 10 ของยอดขายทั่วโลกในเยอรมนี การสั่งปรับสูงสุดไม่เกินร้อยละ 10 ของรายได้รวมของธุรกิจในสิงคโปร์ในแต่ละปีที่กระทำผิดโดยนับย้อนหลังได้สูงสุดไม่เกิน 3 ปี การสั่งระงับการเข้าร่วมประมูลงานภาครัฐเป็นระยะเวลาตั้งแต่ 1-5 ปี หรือมากกว่านั้น ตามระดับความร้ายแรงของการกระทำผิด หากเป็นเจ้าหน้าที่รัฐกระทำผิดนอกจากจะถูกดำเนินคดีอาญาและบทลงโทษทางอาญาที่รุนแรงแล้ว เจ้าหน้าที่รัฐจะถูกสั่งปรับเป็นจำนวนเงินเท่ากับมูลค่าสินบนที่รับไปพร้อมถูกไล่ออกโดยทันที และถูกริบเงินบำเหน็จบำนาญทั้งหมด มาตรการกันผู้กระทำผิดไว้เป็นพยานในคดีความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐของต่างประเทศที่มีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรมผ่านนโยบายผ่อนปรนการลงโทษ (Leniency Policy) ซึ่งมีการวางหลักเกณฑ์คุณค่าของข้อมูล (Significant Added Value) ไว้อย่างชัดเจน พร้อมทั้งระบบการจูงใจลำดับสิทธิ (Marker System) เพื่อให้สิทธิแก่ผู้เปิดเผยข้อมูลรายแรกได้รับความคุ้มครองอย่างเต็มที่ จึงสามารถสร้างแรงจูงใจที่แท้จริง และการมีกลไกการทำงานร่วมกันที่ชัดเจน เช่น การหารือล่วงหน้า (Pre-referral Consultation) ระหว่างหน่วยงานได้สวนและอัยการเพื่อให้เกิดเอกภาพในการรับรองสถานะพยาน (Unified Status Protection) และหลักประกันทางกฎหมายที่แน่นอนตั้งแต่วันเริ่มต้น เพื่อให้การบังคับใช้กฎหมายมีประสิทธิภาพและสามารถทำลายเครือข่ายการทุจริตได้อย่างแท้จริง ดังนั้น เพื่อให้มาตรการกันผู้กระทำผิดไว้เป็นพยานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เหมาะสมกับการดำเนินคดีความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานภาครัฐที่มีความซับซ้อนหรือมีมูลค่าสูง ผู้ศึกษาจึงมีข้อเสนอแนะให้มีการแก้ไขประเด็นปัญหาดังต่อไปนี้

1. ปัญหาการตีความคำว่าข้อมูลอันเป็นสาระสำคัญ คณะกรรมการ ป.ป.ช. ควรแก้ไขบทบัญญัติกฎหมายหรือออกระเบียบ หลักเกณฑ์ แนวทางปฏิบัติ เพื่อกำหนดแนวทางการพิจารณาข้อมูลอันเป็นสาระสำคัญให้ชัดเจนเพื่อลดการใช้ดุลพินิจที่กว้างขวางเกินไปและทำให้การพิจารณาในคดีมีความเป็นเอกภาพมากยิ่งขึ้น เช่น แก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 4 กำหนดนิยามคำว่า “ข้อมูลอันเป็นสาระสำคัญ” หมายถึง ข้อมูลหรือพยานหลักฐานที่บุคคลซึ่งมี

ส่วนร่วมในการกระทำความผิดที่อยู่ในหน้าที่และอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้ให้ถ้อยคำ แจ้งเบาะแส หรือส่งให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ โดยเป็นพยานหลักฐานใหม่อันเป็นสาระสำคัญแก่คดี ที่มุ่งพิสูจน์พฤติการณ์การกระทำความผิดของตัวการสำคัญได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไข ที่ คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด และปรับปรุงประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการกันบุคคลไว้เป็นพยาน โดยไม่ดำเนินคดี พ.ศ. 2561 ข้อ 4 แก้ไข เพิ่มนิยามข้อมูลอันเป็นสาระสำคัญ และกำหนดหลักเกณฑ์การพิจารณาว่าข้อมูลอันเป็นสาระสำคัญมีลักษณะ อย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

(1) เป็นข้อมูลหรือพยานหลักฐานที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือพนักงานเจ้าหน้าที่ ไม่เคยล่วงรู้ มาก่อนและยังไม่มีปรากฏในชั้นตรวจสอบเบื้องต้น

(2) เป็นข้อมูลหรือพยานหลักฐานที่มุ่งพิสูจน์พฤติการณ์การกระทำความผิดของเจ้าพนักงานของรัฐ ซึ่งเป็นตัวการสำคัญ หรือผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูง บุคคลหรือนิติบุคคลผู้สนับสนุนในการกระทำความผิดของ เจ้าพนักงานของรัฐ หรือผู้ได้รับประโยชน์แท้จริงจากการกระทำความผิด

(3) เป็นข้อมูลหรือพยานหลักฐานที่มีลักษณะเป็นการปราบปรามเครือข่ายการทุจริตได้

(4) เป็นข้อมูลหรือพยานหลักฐานที่มีความชัดเจนเพียงพอที่จะใช้เป็นหลักฐานในการ แจ้งข้อกล่าวหาให้ผู้ถูกกล่าวหาทราบได้โดยเร็ว หรือใช้ประกอบคำฟ้อง หรือพิจารณาต่อผู้คดีในชั้นศาลได้

และแก้ไขบทบัญญัติประกาศประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการกันบุคคลไว้เป็นพยาน โดยไม่ดำเนินคดี พ.ศ. 2561 ข้อ 6 (2) ตัดคำว่า “ใช้เป็นพยานหลักฐานในการวินิจฉัยชี้มูลการกระทำความผิดของเจ้าพนักงานของรัฐรายอื่นที่เป็นตัวการสำคัญ” คงเหลือบทบัญญัติว่า “เป็นผู้ที่ได้ให้ถ้อยคำอันเป็นประโยชน์ต่อการไต่สวนเบื้องต้น หรือการไต่สวน หรือให้ ถ้อยคำ หรือแจ้งเบาะแส หรือข้อมูลอันเป็นสาระสำคัญ”

2. ปัญหาเอกสิทธิ์ความคุ้มครองของผู้กระทำความผิดที่ได้รับการกันไว้เป็นพยานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. แก้ไขบทบัญญัติกฎหมายของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้แก่ พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 135 วรรคสอง และประกาศประกาศคณะกรรมการ ป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการกันบุคคลไว้เป็นพยาน โดยไม่ดำเนินคดี พ.ศ. 2561 ข้อ 14 วรรคแรก ให้ขยายเอกสิทธิ์ความคุ้มครองให้ครอบคลุมถึงความรับผิดชอบ ทางแพ่งและโทษทางปกครอง

3. ปัญหาการขาดเอกภาพในการพิจารณาและตรวจสอบน้ำหนักพยานระหว่างคณะกรรมการ ป.ป.ช. และอัยการสูงสุด แก้ไขเพิ่มเติมบทบัญญัติแห่งพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและ ปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 หรือพิจารณาออกประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือระเบียบคณะกรรมการ

ป.ป.ช. โดยเพิ่มบทบัญญัติว่าหากเรื่องกล่าวหาที่สำนักงานรับไว้เพื่อดำเนินการตรวจสอบได้สวนหรือได้สวนเบื้องต้น เป็นเรื่องที่มีลักษณะเป็นความผิดร้ายแรงตามประกาศคณะกรรมการ ป.ป.ช. หรือเป็นการกระทำผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐที่สำคัญ มีงบประมาณหรือมูลค่าของสัญญาสูง หรือเกี่ยวข้องกับผู้มีอิทธิพลหรือมีบุคคลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. เคยวินิจฉัยและมีมติชี้มูลความผิด ทั้งนี้ ไม่ว่าจะเป็นการ ผู้ใช้ หรือสนับสนุน หรือกรณีอื่นตามสมควร คณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจแจ้งให้อัยการสูงสุดแต่งตั้งผู้แทนเข้าร่วมตรวจสอบมีความเห็นพยานหลักฐานในชั้นได้สวนร่วมกับพนักงานเจ้าหน้าที่ก่อนมีมติให้กันบุคคลใดไว้เป็นพยานก็ได้ และเมื่อมีการพิจารณาร่วมกันแล้ว ให้บันทึกความเห็นของพนักงานอัยการไว้ในสำเนาการได้สวนเพื่อประกอบการพิจารณาสั่งคดีของอัยการสูงสุดต่อไป

ทั้งนี้ เพื่อเป็นการสร้างกลไกการทำงานร่วมกันระหว่างคณะกรรมการ ป.ป.ช. และอัยการสูงสุด ซึ่งการวางกลไกให้มีการปรึกษาหารือล่วงหน้า (Ex-ante Consultation) ระหว่างคณะกรรมการ ป.ป.ช. และอัยการสูงสุด เช่นเดียวกับสหรัฐอเมริกา จะเกิดเอกภาพในการประเมินคุณค่าและน้ำหนักของพยานหลักฐานก่อนที่จะมีมติกันบุคคลใดไว้เป็นพยาน

4. ปัญหามาตรการคุ้มครองช่วยเหลือบุคคลซึ่งมีส่วนเกี่ยวข้องในการกระทำความผิดกับเจ้าพนักงานของรัฐที่ได้รับการกันไว้เป็นพยาน ปรับปรุงบทบัญญัติพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 135 และประกาศประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการกันบุคคลไว้เป็นพยาน โดยไม่ดำเนินคดี พ.ศ. 2561 ข้อ 14 เพิ่มเติมว่าบุคคลที่ได้รับการกันเป็นพยานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจได้รับการคุ้มครองหรือจัดให้มีมาตรการคุ้มครองช่วยเหลือทางอาญา ทางวินัย ทางแพ่ง ทางปกครอง ทั้งนี้ หากเป็นบุคคลที่กระทำความผิดตามกฎหมายว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ หากได้รับการกันไว้เป็นพยานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในคดีใดแล้ว และบุคคลดังกล่าวได้เสียหายค่าเสียหายให้แก่หน่วยงานของรัฐโดยสุจริต อาจได้รับการระงับหรือยกเว้น ไม่ขึ้นบัญชีเป็นผู้ที่ทำงานตามกฎหมายว่าด้วยการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ ตามมาตรฐานที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. กำหนด นอกจากนี้ อาจมีการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการคุ้มครองช่วยเหลือช่วยเหลือผู้กระทำผิดที่กลับใจมาเป็นพยานอย่างเป็นระบบและชัดเจนมากยิ่งขึ้น เพื่อให้ทราบถึงมาตรการและสิทธิประโยชน์ในการคุ้มครองเพื่อสร้างความเชื่อมั่นและให้ความคุ้มครองที่สอดคล้องกับความเสียหายจากการให้การเป็นปฏิปักษ์ต่อตนเอง เพื่อประโยชน์ในการทลายเครือข่ายทุจริตในระยะยาว

บทสรุป มาตรการกั้นผู้กระทำผิดไว้เป็นพยานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. มุ่งเน้นเพื่อเอาผิดกับเจ้าพนักงานของรัฐเป็นหลัก แต่ยังคงขาดประสิทธิภาพในการปราบปรามพฤติการณ์สมคบคิดของกลุ่มเอกชน บทบัญญัติตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561 มาตรา 135 และประกาศประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์วิธีการและเงื่อนไขในการกันบุคคลไว้เป็นพยานโดยไม่ดำเนินคดี พ.ศ. 2561 จึงมีสภาพบังคับทางกฎหมายแต่ยังขาดแรงจูงใจในทางปฏิบัติ จึงจำเป็นต้องมีการปรับปรุงบทบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับมาตรการกั้นผู้กระทำผิดไว้เป็นพยานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีประสิทธิภาพและเป็นธรรม ที่จะช่วยยกระดับการปราบปรามการทุจริตในกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างภาครัฐ ทลายเครือข่ายการฮั้วประมูล และยกระดับดัชนีการรับรู้การทุจริต (CPI) ของประเทศไทยให้ทัดเทียมนานาชาติ นำไปสู่การใช้งบประมาณที่โปร่งใสและเกิดประโยชน์สูงสุดต่อประเทศชาติอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

หนังสือ

บรรเจิด สิงคะเนติ. หลักกฎหมายมหาชน หลักนิติธรรม/นิติรัฐในฐานะ “เกณฑ์” จำกัดอำนาจรัฐ. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2568.

บวรศักดิ์ อุวรรณ โณ. กฎหมายมหาชน เล่ม 2 การแบ่งแยกกฎหมายมหาชน-เอกชน และพัฒนาการกฎหมายมหาชนในประเทศไทย. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2547.

สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ. 15 คดีทุจริต ป.ป.ช. ต้องฟ้องเอง. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์มติชน, 2565.

สุธีร์ ศุภนิตย์. หลักการและกฎเกณฑ์แห่งพระราชบัญญัติการแข่งขันทางการค้า พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2555.

เอกสารอื่น ๆ

อรรถพล ใหญ่สว่าง, “ท่านรู้จักความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐเพียงใด”, ที่ระลึกครบรอบ 30 ปีสมาคมผู้บริหารพัสดุแห่งประเทศไทย.

กฎหมาย

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. 2561.

พระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2568.

พระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. 2542.

พระราชบัญญัติการจัดซื้อจัดจ้างและการบริหารพัสดุภาครัฐ พ.ศ. 2560.

ประกาศคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ เรื่อง หลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขในการกันบุคคลไว้เป็นพยาน โดยไม่ดำเนินคดี พ.ศ. 2561.